

О.О. ФАСТОВЕЦЬ,

к. п. н., доцент,

Національний університет фізичного
виховання та спорту України,

м. Київ

МАЛІ МУЗЕЇ ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На території Київської області під охороною держави перебуває близько 6000 об'єктів культурної спадщини, з них 2010 пам'яток археології, 1164 – пам'ятки історії, 164 – пам'ятки архітектури. На території Київської області розташовані вісім міст Всеукраїнського історичного значення, тут знаходяться: давні поселення, городища, могильники, кургани, змійові вали, місця битв та історичних подій, археологічні пам'ятки, що занесені до Реєстру нерухомих пам'яток, пам'ятки національного значення, серед яких більшість – це культові споруди XVI-XIX ст. В області сформувалася система музейних закладів, яка на сьогодні налічує 2 державних музеї-заповідники ("Битва за Київ у 1943 році" та Вишгородський історико-культурний), 15 державних музеїв з 17 філіями, 240 музейних закладів місцевого та відомчого підпорядкування [1].

Розвиток туризму культурно-пізнавального напрямку тісно пов'язаний з відвіданням музеїв. Більшість з музеїв Київщини є малими. Як правило малі музеї мають невелику кількість експонатів, що чітко обмежена тематикою. Феномен малих музеїв виявляється при порівнянні з великими музеями у кількісних характеристиках. Великі музеї мають широку тематичну, стильову спрямованість своєї експозиції, значну аудиторію та велику кількість функцій (культурологічних, соціально-педагогічних, науково-дослідних тощо).[2]

Малі музеї характеризуються вузькою тематичною, видовою та стильовою спрямованістю, малим охопленням аудиторії. Такі музеї мають можливість забезпечити камерність, особливу психологічну близькість музейного експонату

та туриста. Такі музеї володіють рідкісними, раритетними експонатами, яких немає у великих музейних зібраннях. Також малі музеї позбавлені недоліку, характерного для великого музею – відчуття фізичної та емоційної втоми відвідувача, яка проявляється при великій концентрації творів мистецтва та великій площі закладу.

Малий музей надає можливість ефективної роботи з малою групою (цільової аудиторією), органічного включення музейної експозиції до туристичного маршруту. До найвідоміших обласних музеїв належать: археологічний музей (с. Трипілля – трипільська культура), Яготинський історичний, що включає музей-садибу народної художниці К. Білокур, археологічний музей "Добранічівська стоянка", музеї-садиби визначних постатей – І. Козловського, К. Стеценка, В. Заболотного, М. Вовчка, О. Корнійчука, А. Малишка тощо. А найвідомішим в області є Національний історико-етнографічний заповідник "Переяслав", що налічує 23 музеї.

Визнані історичні міста області – Біла Церква, Бориспіль, Переяслав-Хмельницький, Ржищів активно розвивають, модернізують сервісну інфраструктуру та перетворюються на центри туризму.

З метою активізації туризму до малих міст області розроблено комплексний багатоденний обласний туристичний маршрут "Сузір'я Київщини" та тематичні туристичні маршрути: "Музейна скарбниця Київщини", "Козацькими шляхами Київщини", "Визначні місця Київського Поросся", "Трипільська культура на Київщині", "Місцями бойової слави Київщини", "Голодомор 1932-1933 рр. на Київщині", "Подорож у Київську Русь", "Старожитності Вишгородщини", "Мистецька Яготинщина", "Край Марусі Богуславки", "Київський укріпрайон", "Шевченко на Київщині". Як правило кожен з туристичних маршрутів до малих міст Київщини включає відвідання музейної установи, яка є «родзинкою» маршруту, де зберігаються унікальні експонати або відтворена неповторна атмосфера, пов'язана з життям та творчістю видатної особи.

Перелік найвідоміших музеїв Київщини

№	Назва	Місце розташування
1	місто Переяслав-Хмельницький	Переяслав-Хмельницький район
2	Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини	м. Переяслав-Хмельницький
3	місто Біла Церква	Білоцерківський район
4	Дендропарк "Олександрія" НАНУ	м. Біла Церква
5	Меморіальний комплекс гетьману України Івану Мазепі та українському козацтву	с. Мазепинці Білоцерківського району
6	село Трипілля	Обухівський район
7	Свято-Покровська церква	с. Пархомівка Володарського району
8	Вишгородський історико-культурний заповідник	м. Вишгород
9	Національний музей-заповідник "Битва за Київ у 1943 році"	с. Нові Петрівці Вишгородського району
10	Ландшафтний парк та Храмний комплекс с.Буки	с. Буки Сквирського району с.
11	Місто Богуслав	Київська область
12	Меморіальний музей-садиба І.С.Козловського	с. Мар'янівка Васильківського району
13	Яготинський державний історичний музей	м. Яготин
14	Київський укріп район	Києво-Святошинський район
15	Парк Київська Русь	с. Копачів Обухівського району
16	Хутір Савки	Нові Петрівці Вишгородського району
17	Етнографічний комплекс "Українське село"	с. Бузова

На підготовчому етапі роботи щодо включення музею до складу маршруту здійснюють оновлення експозиції з метою надання їй унікальної самобутності; підвищують комфортність будинку музею; обладнують територію автостоянки та рекреаційних зон; готують професійні кадри для роботи з туристами; розробляють комплекс додаткових послуг.

Музеї почали більш широко включати до своїх програм знайомство з місцевим фольклором, використовувати різноманітні засоби комунікації, що впливають на асоціативно-образний ряд, який виникає у відвідувача в музейній експозиції (звук, запах, смак). Необхідність таких заходів обумовлена зміною

мотивації у відвідувачів музеїв – від лише набуття знань до поглибленого знайомства з унікальними історико-культурними цінностями, придбання індивідуального досвіду. Саме цим обумовлена необхідність інноваційності у діяльності музеїв, необхідність створення у музеях оптимальних умов для «входження, занурення».

Цікавий досвід створення атмосфери «занурення» мають приватні музеї-садиби. Наприклад, поряд з Києвом, у с. Нові Петрівці знаходиться приватна садиба-музей сільського туризму – "Хутір Савки". Екскурсія включає відвідання двох старовинних українських садіб: будинку заможного селянина 1786 р. та будинку пана 1854 р., де збереглися колодязь, погреб, господарський двір з клунею та кузнею. Під час екскурсії туристи мають можливість змолоти муку на кам'яних жернах, попрацювати у кузні, спостерігати за роботою майстрів народних промислів. Господар садиби пропонує дегустацію страв української кухні, що приготовлені в дров'яній печі за старовинними рецептами. Страви подаються у глиняному посуді з дерев'яними ложками. У музеї для туристів проводиться анімаційна програма "Весілля в Хаті Савки" [3].

Отже, необхідно постійно розширювати пропозиції для туристів, пропонувати нові культурні проекти за рахунок включення таких заходів як відвідання садово-паркової спадщини, індустриальної, гастрономічної традицій, міфології та містики місць, комбінування різноманітних ресурсів під однією темою. За рахунок урізноманітнення турпродукту виникає можливість стимулювати повторні поїздки до малих міст області.

Список використаних джерел:

1. Київщина туристична. Тури вихідного дня. – Біла Церква, Київський обласний центр розвитку туризму. – 16 с. Режим доступу www.ko-tourism.gov.ua.
2. Романчук А. В. Музейний туризм // А. В. Романчук. – Санкт-Петербург. – 2010. – С.25.
3. Хутір Савки. Режим доступу <http://xutir-savky.com.ua>